

360. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De Internationale Arbeidsconferentie heeft in hare achttiende zitting, welke van 4 tot 23 Juni 1934 te Genève gehouden werd en waaraan ook Nederland deelnam, eenige ontwerp-verdragen en aanbevelingen vastgesteld. Die ontwerp-verdragen betreffen:

1. herziening van het verdrag van Washington (1919) betreffende den arbeid van vrouwen gedurende den nacht;
2. herziening van het verdrag (Genève 1925) betreffende schadeloosstelling voor beroepsziekten;
3. den duur van den arbeid in automatische vensterglas-fabrieken;
4. verzekering van uitkeeringen of steun aan onvrijwillig werklozen.

De hiervoren onder 2 en 3 genoemde ontwerp-verdragen maken het ontwerp uit van afzonderlijke wetsontwerpen, gelijktijdig met het onderhavige aan de Staten-Generaal voorgelegd. Ten aanzien van het onder 4 genoemde ontwerp-verdrag heeft de Regeering haar standpunt nog niet bepaald. Zij heeft echter gemeend met de voorlegging aan de Staten-Generaal van de andere ontwerp-verdragen, overeenkomstig het bepaalde in art. 405, vijfde lid, van het Vredesverdrag van Versailles, niet te moeten wachten. Zij stelt zich voor het onder 4 genoemde ontwerp-verdrag later, in elk geval vóór den uitersten termijn, bedoeld bij voornoemd vijfde lid, aan de Staten-Generaal voor te leggen.

Ten aanzien van de door de Internationale Arbeidsconferentie in haar 18de zitting aangenomen aanbeveling betreffende de werkloosheidsverzekering en de verschillende vormen van steun aan werklozen zal een nota aan de Staten-Generaal worden ingezonden.

Een exemplaar van het verslag van de 18de zitting van de Internationale Arbeidsconferentie bevindt zich in de bibliotheek van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.¹⁾

I. Ontwerp-verdrag betreffende gedeeltelijke herziening van het verdrag van Washington (1919) betreffende den arbeid van vrouwen gedurende den nacht.

De Internationale Arbeidsconferentie heeft door aanneming van het herziene ontwerp-verdrag betreffende den arbeid van vrouwen gedurende den nacht op een tweetal punten wijziging aangebracht in het bestaande verdrag van Washington, waartoe Nederland op 4 September 1922 is toegetreden.

Die wijzigingen betreffen in de eerste plaats de groep vrouwen waarop het oude verdrag van toepassing was. Artikel 3 van het oorspronkelijke verdrag hield een verbod in om „vrouwen” (Fransche tekst „femmes”) arbeid te doen verrichten gedurende den nacht. Twijfel was gerezen of de term „vrouwen” aldus geïnterpreteerd moest worden, dat daaronder slechts verstaan werden „vrouwelijke arbeidsters” in den strikten zin van het woord, of dat die uitdrukking letterlijk opgevat moest worden, zoodat daaronder alle vrouwen, ongeacht de functie, die zij in de onderneming uitoefenden, kwamen te vallen, derhalve ook de vrouwen, die een meer leidende positie bekleeden. In 1931 was reeds om aan dien twijfel een einde te maken een wijziging, strekkende om de toepassing van het verbod te beperken tot

de eigenlijke handarbeidsters, behandeld door de Internationale Arbeidsconferentie. De voor aanneming vereischte meerderheid werd toen echter niet verkregen. Verschillende afgevaardigden achtten destijds die wijziging niet noodig; zij waren van oordeel, dat de vrouwen met meer leidende functie buiten het verdrag vielen. In 1932 werd ter zake het advies van het Permanente Hof van Internationale Justitie ingewonnen. In zijn advies van November 1932 verklaarde het Hof zich van oordeel, dat er geenerlei reden was om den term vrouwen op een andere wijze uit te leggen, dan op de gewone wijze en dat het verdrag van Washington betreffende den arbeid van vrouwen gedurende den nacht naar zijn meening dan ook van toepassing was op vrouwen in industriële ondernemingen, die toezicht houden of een betrekking van bestuur bekleeden en in den regel niet deelnemen aan eenigen handarbeid.

De Conferentie vond daarin aanleiding het verdrag aldus te wijzigen, dat in een afzonderlijk artikel (art. 8) uitdrukkelijk bepaald wordt, dat het verdrag niet van toepassing is op vrouwen, die een verantwoordelijke betrekking van bestuur bekleeden en in den regel niet deelnemen aan handarbeid.

De tweede wijziging door de Conferentie aangenomen heeft betrekking op de periode welke als nacht beschouwd wordt. Het verdrag, zooals het te Washington werd aangenomen, verstaat onder „nacht”: een tijdsverloop van ten minste elf achter-eenvolgende uren, waarin de tijd tusschen tien uur des namiddags en vijf uur des voormiddags is begrepen.

Naar aanleiding van een daartoe door de Belgische Regeering gedaan verzoek is eenige verandering van het tijdvak nacht onder bepaalde voorwaarden mogelijk gemaakt. In artikel 2 is n.l. aan de openbare autoriteiten de bevoegdheid gegeven om, indien zich bijzondere omstandigheden, de arbeiders in een bepaalde nijverheid of streek betreffende, voordoen, na raadpleging van de betrokken werkgevers- en arbeidersorganisaties te beslissen, dat voor vrouwen werkzaam in die nijverheid of in die streek, de tijd tusschen elf uur des namiddags en zes uur des voormiddags in de plaats zal kunnen treden van den tijd tusschen tien uur des namiddags en vijf uur des voormiddags.

Het komt den ondergeteekenden voor, dat er voor Nederland geen bezwaar bestaat om tot het als voren omschreven gewijzigde verdrag toe te treden. In Nederland werd reeds de uitdrukking „vrouwen” eng geïnterpreteerd. Het zg. bazenbesluit (K. B. van 25 November 1922, *Staatsblad* n^o. 635, tot vaststelling van een algemeen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 91 der Arbeidswet 1919, voor zoover betreft fabrieken of werkplaatsen), kent dan ook de mogelijkheid, dat vrouwen, met een meer verantwoordelijke positie belast, en die niet tot de eigenlijk gezegde arbeidsters behooren, 's nachts werkzaamheden verrichten.

Aan de in de tweede plaats genoemde wijziging bestaat in ons land geen behoefte. Deze wijziging betreft echter een bevoegdheid, waarvan gebruik gemaakt kan worden, doch legt geen verplichting op. Wijziging op dit punt der Nederlandsche wetgeving is mitsdien niet noodig. Op vorenstaande gronden meenen de ondergeteekenden een voorstel te kunnen doen tot goedkeuring van de toetreding tot dit verdrag.

Te zijner tijd zal een nadere beslissing genomen worden ten aanzien van de toepassing van het hierbij overgelegde ontwerp-verdrag op Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Een Nederlandsche vertaling van het ontwerp-verdrag is hier bijgevoegd.

De Minister van Sociale Zaken,

J. R. SLOTEMAKER DE BRUYNE.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

DE GRAEFF.

De Minister van Staat,

Minister van Koloniën,

H. COLIJN.

¹⁾ Een beknopt verslag van de Conferentie is als bijvoegsel van aflevering 8, jaargang 1934 van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek verschenen.